

Brzydkie kaczątko

Brzydkie kaczątko urodziło się na wiejskim podwórku. Wśród pięknych kaczątek wykuło się jedno całkowicie odmienne pisklą – duże i brzydkie. Przeżyło wiele przykrości i upokorzeń nim wyrosło na wspaniałego łabędzia. Okazało się bowiem, że między kacze jajka zaplątało się jedno łabędzie. Dorosłego łabędzia wszyscy podziwiali i w końcu *„nie zaszkodziło to nic łabędziowi, że urodził się na podwórzu wśród kaczek, skoro wykluł się z łabędziego jaja”*.

Brzydkie kaczątko – o czym jest baśń?

Brzydkie kaczątko jest to jedna z najbardziej znanych i charakterystycznych baśni Hansa Christiana Andersena, ulubiona baśń samego pisarza. Napisał ją ponoć dla swojej wielkiej sympatii, szwedzkiej śpiewaczki – Jenny Lind. Ta utalentowana i piękna dziewczyna, nazwana później *„szwedzkim słowikiem”*, pochodziła z bardzo ubogiej rodziny i tylko szczęśliwy przypadek sprawił, że talent jej rozwinął się jak uroda łabędzia w baśni.

Dzieje brzydkiego kaczątka porównywano też z życiem Andersena. Swoje wspomnienia pisarz opatrzył tytułem Baśń mego tycia (1855), miał bowiem świadomość, że w jego życiu działo się tak, jak w czarodziejskiej baśni. Nieurodziny syn ubogiego szewca i praczki z małego miasteczka, ze świata nędzy i poniżenia dostał się do towarzystwa arystokratów z krwi i ducha, jego udziałem stały się zaszczyty i sława. I jak w jego baśniach bohaterowie osiągają zwycięstwo nie tyle cudownym sposobem, co cierpieniem i trudem, tak i on na swój życiowy sukces musiał ciężko zapracować.

Baśnie Andersena różnią się od czarodziejskich, magicznych baśni Wschodu realnymi związkami z życiem, a cudowność

zastępuje w nich poezja. Popularność baśni sprawiła, że „**brzydkie kaczątko**” w mowie potocznej oznacza człowieka niepozornego z wyglądu, w którym nieoczekiwanie ujawniają się cechy szczególnej wartości, budzące podziw.

Baśń Brzydkie kaczątko, tłumaczona w Polsce od końca XIX w., miała różne tytuły, między innymi: Szare kaczątko, Szkaradne kaczę, Szpetny kaczonek.

Kto napisał Brzydkie kaczątko?

Hans Christian Andersen (1805-1875) – pisarz duński, jeden z najpopularniejszych w świecie. Urodził się w Odense, małym mieście na wyspie Fionia (Dania). W dzieciństwie zaznał wiele biedy i upokorzeń. Jako dziecko nerwowe, niezwykle wrażliwe, słabe fizycznie i raczej brzydkie – unikał towarzystwa rówieśników. Od najmłodszych lat pasjonował się książkami i teatrem. Stworzył własny baśniowy świat teatru, sam pisał sztuki i wystawiał je w zrobionym własnoręcznie teatrze marionetek. Marzył o karierze teatralnej. Jako 14-letni chłopiec z nędznym tobołkiem i małą sumą pieniędzy wyruszył samotnie do Kopenhagi z zamiarem zrealizowania swoich marzeń. Dzięki pomocy ludzi ustosunkowanych, a głównie radcy Jonasa Collina, otrzymał stypendium królewskie i w wieku 17 lat rozpoczął systematyczną naukę.

Pisarz – samotny przez całe życie, namiętnie podróżował. Zwiedził wiele krajów Europy, między innymi: Francję, Hiszpanię, Włochy, Grecję, Szwajcarię, spotykał się ze sławnymi ludźmi swoich czasów, odwiedził braci Jacoba i Wilhelma Grimmów („*Jaś i Małgosia*”) oraz Charlesa Dickensa. Uznawany za dziwaka, miał swoje przyzwyczajenia i lęki, np. w podróż zawsze zabierał ze sobą linę, ponieważ obawiał się pożaru w hotelu.

Hans Christian Andersen pisał poezje, dramaty, książki podróżnicze, ale sławę zyskał jako twórca baśni. Pierwsze, które stworzył mając 30 lat, ukazały się w 1835 r. Napisał ich

blisko 160; zostały one przetłumaczone na ponad 80 języków. W Polsce pierwsze baśnie Andersena pojawiły się na łamach „Gazety Codziennej” w 1840 r. Od tamtej pory były wielokrotnie wznowiane w różnych wyborach, tłumaczone między innymi przez Jarosława Iwaszkiewicza, Stefanię Beylin, ilustrowane przez Jana Marcina Szancera, Zbigniewa Rychlickiego, Andrzeja Strumillę, Janusza Stannego.

150-lecie urodzin i 100-lecie śmierci pisarza były uroczyście obchodzone na całym świecie. W 1956 r. powstała międzynarodowa nagroda dla najwybitniejszych twórców literatury dla dzieci – Medal im. H. Ch. Andersena, przyznawana co dwa lata, a także Lista Honorowa im. H. Ch. Andersena, na którą wpisuje się najwartościowsze książki dla dzieci i młodzieży.